

Tusagassiorfinnut Nalunaarut

November 25-at 2021

Meeqqat Illersuisuat imminut toqunnaveersaarnissamut iliuusissatut pilerisaarutaannut ajornartoortunut: *Qaa, inuusuttut aperiniarsigit, imminut toquttartut ikilisarniarlugit qanoq iliorsinnaannerluta.*

Meeqqat Illersuisuat Aviâja Egede Lyngge tupigivaa, sooq ukkatarineqannginersoq, anguniakkatut sammisami; inuusuttut imminnut toqunnissamik eqqarsartumik tunngasumik aperineqartannginnerat. *”Inuusuttut tassaammata ilisimasaqartut, sunarpiaq pineqarnersoq aamma qanoq ikiorserneqarsinnaanerlutik. Qaa, aperiniarsigit”, namminersornerusunut kajumissaarivoq.*

Imminut toqussimasut kisitsisaat qaffasittupilussuupput ukiorpaasuarnilu taamaassimapput.

Namminersornerusut iliuusissaminnik pilerisaarutinik, ussasaarutinullu isumalluuterpassuarnik atuisimapput, tamaattoq pissutsit annertunerusumik allanngoriartunngillat.

Tamanna pissutigerpiarlugu Aviâja Egede Lyngge tupigusuutigaa, suna pillugu Namminersornerusut inuusuttut toqqarlugit aperiinnarsinnaannginneraat, qanoq isumaqarnerusut, inuk imminut toqunnissamik eqqarsartooq sutigut ikiortariaanersoq paasiniaqqullugu:

”Ilisimasavut amigarput, inuusuttut namminerpiaq isumaat paasinialugu sanngiillinerata nalaanni qanoq ikiortarialiunersut, inuk imminut toqunnissaminik eqqarsaqqajaatillugu. *Inuusuttut ilisimasaat paasissallugu pingaartuuvoq, taakkuami nammineq ilisimaqqissaarmassuk, suna ajornartorsiutiginerlugu aammalu qanoq ikiortikkusunnerlutik. Qaa, inuusuttut misilittagai iluarsiiissutitullu siunnersuutaat tusarnaalaarniarsigit.” oqarpoq.*

Aviâja Egede Lyngø malillugu ilisimasakinnerput pissutigalugu unamminarpoq, tamannalu ersariffaarittumik marlunngorlugit oqaatigneqarsinnaapput:

1. Ilisimasakippallaartugut, meeqqat inuusuttullu pisortaniit tarnikkut ikiortariiallit ornittassaat qanoq tikikkuminartiginersut aamma pisortat tarnikkut ikiuinerat qanoq pitsaassuseqartiginersuq, aamma suna pissutigalugu ikiortissarsiortarnersut imaluunniit ikiortissarsiornaveersaarnersut. Ilisimasat taamaattut pingaartuulluinnarput pisortat tarnikkut ikiortinnissamik neqeroorutaannik pitsanngorsaallutalu naleqqussaassagutta. Tamanna pissutigalugu navianartoq uaniippoq, tassalu pissutsit nunarsuarmioqatigiinnut danskiniluunniit atuuttut kisiisa aallavigalugit ilisimasassamik kopeeriinnariaannaagatta, naak kalaallit inuusuttut atugarisai unamminartullu allarluinnaasut.

2. Meeqqat inuusuttullu pisinnaatitaaffii Naalagaaffiit Peqatigiit Meeqqanut Isumaqatigiissutaat naapertorlugit malinneqanngimmata. Naalagaaffiit Peqatigiit isumaqatigiissutaat meeqqap ikiortinnissamik pisinnaatitaaffii pillugit kisiat pineqanngilaq, kisianni Naalagaaffiit Peqatigiit Meeqqanut Isumaqatigiissutaat aamma ersarissumik taakkartormassuk meeqqat tusarnaarneqartariaqarnerat namminerlu inuunnerminnut oqartussaaqataanissaat atorlugu nammineq sunniuteqaqataanissaat periarfissinneqartussaammat.

Tamanna pissutigalugu MIO iluarsartuullugu pilersaarusiamik aallartitaqarsimapput, siunertarineqarluni inuusuttut namminerisamik innersuussutaat paasiniassallugit imminut toqunnaveersaarnissamik pinaveersaartitsineq siunertaralugu taamalillunilu oqallinnissamik

piukkunarsaanermut tapertaasinnaalluni, tarnikkut ikiortinnissamik imminullu toqunnaveersaarnissamik pisortat neqeroorutaat inerisarsinnaallugit naleqqussarsinnaallugillu inuusuttut atorfissaqartitaat naapertorlugit. Ukkatarineqartoq tassaavoq meeqqat inuusuttullu nammineq misigisussaata paasiniassallugu suna kissaatigeneraat tarnikkut ikiortissappata.

Børnetalsmand om Selvstyrets fejlslagne strategier for selvmordsforebyggelse: *Spørg nu de unge, hvad der skal til for at knække kurven.*

Børnetalsmand Aviâja Egede Lynge finder det slående, hvor lidt fokus, der er på at spørge målgruppen, som meget af selvmordsproblematikken handler om: De unge. ”De unge véd jo, hvad det drejer sig om og hvordan de gerne vil hjælpes. Spørg dem dog.” opfordrer hun **Selvstyret.**

Tallet for selvmord er tårnhøjt og har været det i mange år. Selvstyret har brugt ressourcer på strategier og kampagner og alligevel synes meget lidt at ændre sig.

Aviâja Egede Lynge undrer sig derfor over, hvorfor Selvstyret ikke i højere grad spørger de unge selv, hvad de mener, der skal til for at hjælpe et selvmordstruet menneske:

”Der er et hul i vores viden om hvad de unge selv mener er hjælpsomt i de sårbare situationer, hvor et menneske er selvmordstruet. De unges viden er jo afgørende og vigtig, fordi netop de ved, hvad problemerne er og hvordan de ønsker at blive hjulpet. Lyt nu til deres erfaringer og forslag til løsninger.” udtaler hun.

Ifølge Aviâja Egede Lynge medfører manglen på viden om hvad der hjælper to åbenlyse udfordringer:

1. At vi ikke ved tilstrækkeligt om, hvordan børn og unge oplever adgangen til og kvaliteten af offentlig psykisk hjælp, og hvad der ansporer dem til eller afskærer dem fra at søge hjælp. En sådan viden er afgørende for at kunne forbedre og tilpasse de offentlige tilbud om psykisk hjælp. Der er dermed en risiko for, at vi blindt overfører viden fra for eksempel danske eller internationale forhold, som reelt ikke er de samme som grønlandske unges situation og de udfordringer, de står overfor.

2. At børn og unges rettigheder i henhold til FN's Børnekonvention ikke efterleves. Ikke blot FN-artiklen om barnets ret til hjælp, men også Børnekonventionens artikel om hvor afgørende det er, at børn bliver hørt og gives mulighed for at øve indflydelse på eget liv.

MIO har derfor gangsat et projekt, som har til formål at indhente unges egne anbefalinger til selvmordsforebyggelse og dermed bidrage til at kvalificere debatten om, hvordan de offentlige tilbud om psykisk hjælp og selvmordsforebyggelse kan udvikles og tilpasses de unges behov. Fokus er på børn og unges oplevelse af og ønsker til former for psykisk hjælp.

Asannittumik inuulluaqqusillunga
Med Kærlig hilsen

Aviåja Egede Lyngø
Meeqqat Illersuisuat
Børnetalsmand
Avi@mio.gl
Tlf.: 531274